

Γιώργος Τσουκαλάς (1903 - 1975)

Γεννήθηκε στον Προυσό Ευρυτανίας και πέθανε στην Αθήνα. Από τους πιο ευαίσθητους και πιο πληθωρικούς, σαν άνθρωπος και σαν συγγραφέας της γενιάς του '20. Δημοσιογράφος, εκδότης, παλαιοβιβλιοπώλης κι ο πρώτος (και τελευταίος...) που δημιούργησε δανειστική βιβλιοθήκη. Μεταπολεμικά ασχολήθηκε με την αστρολογία και τον πνευματισμό. Απ' τους θαυμαστές του Λαπαθιώτη στα νιάτα του είχε τρελή ζωή μποέμη κ' είναι απ' τους ελάχιστους του κύκλου του «Μπάγκειον» που βγήκε σώος απ' την τραγική περιπέτεια των ναρκωτικών και του αλκοόλ. Έξοχος ποιητής, έγραψε δοκίμιο και κριτική βιβλίου, φιλολογικές αναμνήσεις και άρθρα για τα πάντα στον περιοδικό τύπο του μεσοπολέμου. Γνώρισε ή ξαναγνώρισε στους νεοέλληνες αρκετά από τα αριστουργήματα της νεότερης ξένης αφηγηματογραφίας, μετέφρασε ακόμα «Άσμα Ασμάτων» αλλά και «Χρήστο Μηλιώνη» του Παπαδιαμάντη κ' «Εκκλησιάζουσες» ... Η προσφορά του με την πρώτη συστηματική σειρά Απομνημονευμάτων αγωνιστών του '21 που δημιούργησε παραμένει ανυπολόγιστη, ενώ η εργασία του στο χώρο της παιδικής λογοτεχνίας υπήρξε πρωτοποριακή. Έχει υπογράψει τουλάχιστο 100 μικρά και μεγάλα αφηγήματα, πρωτότυπα ή διασκευασμένα, πολλά απ' τα οποία δεν βγήκαν σε βιβλίο.

Αφηγήματα: «Εκείνη», μυθιστόρημα, 1926, «Κουρασμένος απ' τον έρωτα», μυθιστόρημα, 1927.

Κουρασμένος απ' τον έρωτα

.....
Στο εξοχικό καφενείο βρήκε τον Απόλλωνα μονάχο.
- Πώς, δεν εφάνηκαν οι άλλοι απόψε ρώτησε.
- Κάθησε. Έχουν όλοι ζευγαρωθή. Θα πάμε σε λίγο να τους βρούμε.
Ένα αυτοκίνητο πέρασε σφυρίζοντας δυνατά. Η παρέα, που ήτανε μέσα, τραγουδούσε βραχνά και γυναίκες γελούσαν μ' ένα γέλιο μεθυσμένο και γεμάτο προσποίηση. Ύστερα πάλι επέστρεψε η σιγή. Και του φάνηκε σα μια κηλίδα ν' απλώθηκε απάνω στην ασημένια γοητεία της νύχτας.
Σα να μάντευε τη μυστική του σκέψη ο φίλος του ψιθύρισε σιγά:
- Πόσο οι άνθρωποι είναι ανίκανοι να σεβαστούνε τη νύχτα...
Σηκώθηκε απότομα.
- Πάμε; είπε περνώντας το χέρι του στο μπράτσο του Απόλλωνος.
Αισθανότανε να τον πλημμυρίζει μια βαθύτατη αγάπη γι' αυτόν που τον καταλάβαινε τόσο καλά, κι ένιωθε τα δάχτυλά του να τρέμουν στο άγγιγμά του.
Βάδισαν για λίγο σιωπηλοί. Έπειτα, κυριευμένος από μια σκοτεινή ανάγκη ν' αντιδράσει, του πρότεινε:
- Τι λες; Πάμε να βρούμε τους άλλους;
- Πηγαίνουμε, αλλά να μη μείνουμε μαζί τους. Γιατί, άλλωστε, να τους χαλάσουμε την ερωτική τους ησυχία;
Διέσχισαν κατά πλάτος τη δεντροστοιχία και προχώρησαν προς τη σκοτεινή κυκλική σειρά των πάγκων, το «σαλόني» όπως το έλεγαν οι άλλοι. Σκοτεινές σκιές, που μόλις εμάντευες πως ήταν άνθρωποι, σάλεуαν πάνω στους μοναχικούς πάγκους. Ψίθυροι ακουγόντουσαν και πού και πού, πνιχτά φιλιά.
Ένα σπύρτο έλαμψε για λίγο και, στο αμυδρό φως του, διέκριναν τον Κριδά, που προσπαθούσε ν' ανάψει το τσιγάρο του, προσέχοντας κάποιον νεαρόν αλήτη που καθότανε στο πλευρό του.
Οι δυο φίλοι σταμάτησαν περίεργοι.

Έβλεπαν τη φωτιά του τσιγάρου που έτρεμε στα σπασμωδικά δάχτυλά του και μάντευαν το πάθος που σπάραζε το γέρικο εκείνο κορμί. Εδίσταζε φαίνεται. Άξαφνα όμως το τσιγάρο χάραξε μια καμπύλη στον αέρα κι έπεσε μακριά. Κι' έπειτα είδαν τη σιλουέτα του Κριδά, σκοτεινή και πελώρια, που έπεφτε, σαν κανένα μυθικό αρπαχτικό όρνεο, πάνω στο σύντροφό του. Πλησίασαν αργά και στάθηκαν για λίγο μπροστά του, σαν να εξακολουθούσαν μια συζήτηση. Εκείνος δεν τους είχε αντιληφθή. Αδιάφορος προς τους αγνώστους που διάβαιναν δυο βήματα μακριά του, βέβαιος εξάλλου πως κι αυτοί θα ήσαν κανένα «τέτοιο» ζευγάρι, είχε παραδοθή στην ερωτική του επίθεση. Γέρνοντας πλάι το μακρό του λαιμό, για να μπορή να φιλάη, επειδή η γριπή μύτη και το σαγόκι του που ανέβαινε προς τ' απάνω - όμοιο με ράμφος αετού - του ήσαν εμπόδια για ένα κανονικό φίλημα, τυλιγμένος σαν αλλόκοτο ερπετό γύρω από το κορμί του συντρόφου του, τον φιλούσε με μανία ενώ τα γλοιώδη του δάχτυλα προσπαθούσαν, τρέμοντας από το πάθος κι από τα γερατιά, να βρουν, πίσω από τα κουρελιασμένα ρούχα του αλήτη, το κρυμένο όργανο του πόθου.

Γιατί η παράξενη μανία του Κριδά ήτανε να ηδονίζει με τα μακρυά τα κρύα σα φίδια δάχτυλά του, τους άλλους, απολαμβάνοντας την έκλυση που έβλεπε στα μισοσβησμένα μάτια των συντρόφων του. Του αρκούσε μόνον αυτό, τίποτε άλλο. - Κι ίσως γι' αυτό θεωρούσε τους έρωτές του πολύ «πλατωνικούς».

Ο Νίκος, βλέποντας μέσα στο σκοτάδι τα δυο κορμιά να σπαρταρούν ενωμένα σ' έναν ακαθόριστον όγκο, μάντευε την αγωνία που κατείχε το γέρικο εκείνο κορμί και τη σκόπιμη εγκατάλειψη του αλήτη - που, αυτή την ώρα, θα σκεφτότανε με τι τρόπο θα μπορούσε να τραβήξει περισσότερα λεφτά του γέρου - και παρακολουθούσε με τη φαντασία του τις δυο εκείνες υπάρξεις που, κινούμενες από διαφορετικούς δρόμους κι από ξένα η κάθε μια αίτια, ανταμώνόντουσαν μονάχα σ' ένα κοινό σημείο, στην εκπλήρωση του πόθου των.

Έβλεπε στα δυο αυτά εφήμερα όντα, που παραδινόντουσαν στις σκοτεινές τους ορμές, τη βαθύτατη προσταγή του Μυστηρίου, την ανεξερεύνητη εκείνη Σκέψη που οδηγεί τα βήματα των ανθρώπων. Και προσπαθούσε να μαντέψει την επίδραση που θα είχε στην ψυχή του η επαφή του με τη ζωή των όντων αυτών, που, υπακούοντας ασυνείδητα σε κάποια μυστική φωνή, ανακούφιζαν τον ερωτικό τους οργασμό με άγονες απολαύσεις.

Προς ποιους δρόμους άραγε τραβούσαν τα πλανητικά του βήματα, έτσι καθώς εβάδιζε, τόσο ξένος και τόσον αμέτοχος, ανάμεσα στις εκδηλώσεις αυτές της ζωής, τις τοποθετημένες έξω από το πλαίσιο του κανονικού και της παραδεδεγμένης λογικής;

Ο Απόλλων προχώρησε σιωπηλός και τον ακολούθησε. Πέρασαν την πλατεία, που στις δυο άκρες της ακινητούσαν οι λευκοί όγκοι των αγαλμάτων, κι έπειτα έστρεψαν αριστερά στην «αλλέα των στεναγμών» στο δρόμο που περνάει πλάι από το πελώριο μαρμάρينو χτίριο. Στη μακρινή σειρά των πάγκων άλλα ζευγάρια καθόντουσαν και, σ' ένα απ' αυτά, αναγνώρισαν τον Τσιρίμη με κάποιο ψηλό ναύτη. Καθώς είχε περάσει το χέρι του πίσω από το λαιμό του συντρόφου του και του χάηδευε το μάγουλο, σιωπηλός, κοιτώντας μπροστά του, ποιος ξαίρει τι να σκεφτόταν η «μαρκησία» και σε τι ερωτικές ονειροπολήσεις να παραδινόταν η φαντασία του.

Πρώην νομάρχης, από παλιά οικογένεια πολιτευομένων, είχε πάρει στα νιάτα του μια που τον ερωτεύθηκε, γοητευμένη από την ευγένειά του κι από την ομορφιά του. Ολόκληρη τραγωδία ο γάμος αυτός. Γιατί πολύ γρήγορα η γυναίκα του είχε αντιληφθή το πάθος του, αυτή την ακατανίκητη επιθυμία που τον έκανε να παραδίνεται στους έρωτες των αντρών. Στην αρχή δεν είχε δώσει σημασία στις φήμες που έφτασαν ως αυτήν αλλά βλέποντας την αποστροφή που του προξενούσαν οι ερωτικές της εκδηλώσεις, θέλησε να εξιχνιάση το μυστήριο που τύλιγε τον άντρα της. Κι

όταν αντελήφθη και μόνη της την πραγματικότητα, γύρισε αλλόφρων στο πατρικό της σπίτι, κρύβοντας βαθειά στην ψυχή της τον έρωτα προς εκείνον, που ακόμα τον αγαπούσε. Επακολούθησε μια σκανδαλώδης δίκη διαζυγίου που αποτέλεσμά της ήταν να χάσει τη θέση του ο Τσιρίμης. Σε λίγον καιρό η γυναίκα του πέθανε στο φρενοκομείο κι αυτός εξακολουθούσε την ίδια ζωή, σ' ένα σπιτάκι που είχε νοικιάσει σε κάποια μακρινή συνοικία, όπου φιλοξενούσε κατά καιρούς τους διάφορους ερωμένους του.

Τον είδαν που τους κοιτάξε για μια στιγμή με τα φασμαίν του, και, φοβούμενοι μήπως τους αναγνωρίσει ετάχυναν το βήμα τους.

Ο Νίκος ένιωθε τώρα τον εαυτό του λυγισμένον από ένα αβάσταχτο βάρος σαν να σήκωνε στους ώμους του όλες τις σκοτεινές επιθυμίες των όντων αυτών. Αισθανόταν την ανάγκη να δοθή σε κάτι που να του φέρη το λήθαργο, να τον οδηγήσει μακριά, όσο το δυνατόν πιο μακριά απ' όλα αυτά.

- Πάμε να φύγουμε; πρότεινε.

- Πού θες να πάμε; ρώτησε ο Απόλλων.

- Κι εγώ δεν ξαίρω πού. Μα θα ήθελα να μπορούσα αυτή τη στιγμή να εκμηδενιζόμουν, να μην αισθάνομαι και προ παντός, να μη σκέφτομαι τίποτα. Δεν μπορείς να φανταστής, πόσο είμαι κουρασμένος απ' όλα.

Ο Απόλλων τον άκουγε σκεπτικός. Χαμογέλασε.

- Ξέρω τι θέλεις εσύ τώρα, είπε. Έλα λοιπόν.

Και τον οδήγησε μακριά απ' το πάρκο, το γεμάτο από ανήσυχες σκιές, ανάμεσα σε στενούς δρόμους πλημμυρισμένους από το ασημένιο φως της σελήνης, φτωχούς απόμερους δρόμους με ταπεινά σπίτια που, καθώς έμεναν έτσι κλειστά και σιωπηλά μέσα στη νύχτα, έμοιαζαν σαν νάγερναν κάτω από το βάρος της συλλογής.

Ο Νίκος δε ρώτησε πού πήγαιναν. Αφινότανε στην οδηγία του φίλου του, λικνιζόμενος από τη γοητεία του αναπάντεχου.

Έξω από ένα μικρό καφενεδάκι σταμάτησαν. Ο Απόλλων κοιτάξε μια στιγμή μέσα από τα τζάμια κι έπειτα άνοιξε την πόρτα.

Ο καφετζής πλησίασε να τους σερβίρη και, αναγνωρίζοντας τον Απόλλωνα, του έσφιξε το χέρι δυνατά.

- Τι γινήκατε; Έχουμε ένα χρόνο να σας δούμε.

- Δεν έτυχε να ξεπέσω καμιά φορά απ' τη γειτονιά σας. Δεν μου λες, κυρ Μήτσο, είναι ακόμα; Κι έκαμε ένα κίνημα με το κεφάλι του δείχνοντας το βάθος του μικρού καφενείου.

Ο καφετζής έμεινε για λίγο δισταχτικός και κοίταξε το Νίκο.

- Είναι δικό μας παιδί, πρόσθεσε ο Απόλλων.

Ένα πλατύ χαμόγελο φώτισε τη σκοτεινή του μορφή και χτυπώντας φιλικά με το χοντρό χέρι του τον ώμο του Απόλλωνα, είπε σιγά, σα να φοβότανε μην τον ακούσουν.

- Δεν τα είπαμε τώρα; Όποτε θέλεις να κάνης κεφάλι και συ κι η παρέα σου, ο κυρ Μήτσος είναι δικός σας.

-Αν δεν βαριέσαι, λοιπόν, μας ετοιμάζεις.

- Μετά χαράς. Κι ένια σας. Θα ευχαριστηθήτε όσο δεν παίρνει. Πέτυχα τις προάλες στον Περαιά ένα πράγμα. πρώτης.

Προχώρησε στο βάθος του μαγαζιού του κι ανοίγοντας μια μικρή πόρτα, στάθηκε και τους είπε:

- Απόψε θα μαστουρωθήτε με την ησυχία σας. Δεν είναι κανείς μέσα.

Έπειτα μπήκε στο μικρό δωμάτιο, που ήτανε πίσω από το καφενείο, κι έκλεισε προσεχτικά την πόρτα. Σε λίγο ξαναγύρισε και, σκουπίζοντας τα χέρια του στη βρώμικη ποδιά που κρεμότανε μπροστά του, τους χαμογέλασε:

- Έτοιμος.

Πέρασε πρώτος και τον ακολούθησαν, σκύβοντας στη χαμηλή είσοδο.

Ένα ασθενικό ράμφος γκαζιού έριχνε το τρεμουλιάρικο φως του στους υγρούς τοίχους, όπου κρεμόντουσαν κάτι παμπάλαιες λιθογραφίες: Η

Γενοβέφα που προσπαθούσε να καλύψει την γυμνότητά της με τα λυμένα της μαλλιά, μια μεστή και λάγνα Σαλώμη που λύγιζε σα φίδι το κορμί της, στα χορό των «εφτά πέπλων», μπροστά στ' ασελγή βλέμματα του Ηρώδη, κι ακόμα η Λήδα, με τα μάτια μισόκλειστα, σφίγγοντας σπασμωδικά με τα λευκά της χέρια το δυνατό κορμί του μυθικού κύκνου, παραδινότανε στον ερωτικό του οργασμό, πάνω στην καταπράσινη χλόη, κάπου εκεί στις όχθες του Ευρώτα.

Ένα μπουζούκι, στολισμένο με πλατειά κόκκινη κορδέλα, κρεμότανε σε μια γωνία και, μπροστά σ' ένα παλιό ντιβάνι, ακουμπισμένος σ' ένα χαμηλό σκαμνί, περίμενε ο λουλάς.

- Παιδιά, εδώ σα στο σπίτι σας· δε θα σας ανησυχήση κανένας. Θα σας έκανα κι εγώ συντροφιά γιατί είμαι χαρμάνι ακόμα απόψε, μα δεν έχω κανένα ν' αφίσω στο τραπέζι, είπε ο κυρ Μήτσος καθώς έβγαινε.

Η μικρή πόρτα που έκλεισε έκαμε να σειστούν οι γέρικοι τοίχοι.

Οι δυο φίλοι καθήσανε στο ντιβάνι κι έβαλαν στα χείλη τους το καλάμι.

Μικρά ολόλευκα σύννεφα καπνού ανέβαιναν προς τη χαμηλήν οροφή, τη σκοτεινή, όπου το αδύνατο φως του γκαζιού ανακατευότανε τρεμουλιάρικο με τις σκιές. Και τα χείλια ρουφούσαν άπληστα, κι η βαρειά μυρουδιά του χασίς πλημμύριζε τη μικρή κάμαρα.

Ο Νίκος άρχισε να νιώθη το κεφάλι του βαρύ και ξαπλώθηκε στο ντιβάνι αποκαμωμένος. Καθώς κάπνιζε ακόμα, φέρνοντας στα χείλη του το καλάμι του λουλά, του φαινότανε οι κινήσεις του μηχανικές, αυτόματες, τόσο ξένες προς αυτόν, σαν να μην ήταν ο ίδιος που παραδινότανε στο μεθύσι του εξωτικού φυτού, μέσα στο ημίφως της μικρής κάμαρας. Αισθανότανε τη σκέψη του νωθρή και δυσκίνητη σαν ένα τέλμα μόλις ρυτιδούμενο στις βραδινές πνοές. Ποιος ήταν; Πού βρισκόταν; Ολοένα και πιο ακαθόριστη γινότανε μέσα του η συνείδηση της ύπαρξής του, κι είχε την αίσθηση πως βυθιζόταν όλο και πιο πολύ μέσα στην άμμο, σε μian αποπνιχτικήν άμμο.

Και τώρα δεν ήσαν πια γύρω του οι γέρικοι τοίχοι οι μουσκεμένοι από την υγρασία, κι ούτε σαλεύανε πελώριες οι σκιές στο φως που έτρεμε.

Μια αχανής έρημος, απέραντη και μονότονη αμμώδης έκταση και, σ' έναν απελπιστικά ανέφελον ουρανό, ο φλογερός ήλιος. Οι αχτίνες του τον ενάρκωναν, τον παρέλυαν, κι έτσι όπως ήταν αποκαρωμένος, ένιωθε μέσα του, σαν ένα ακαθόριστο συναίσθημα, να τον φλογίζει ο πόθος -άναρχος και άσκοπος, χωρίς καμιάν ορισμένη κατεύθυνση, σαν ένας όγκος από αφρισμένα νερά, που αναπηδάει στους βράχους και χάνεται χωρίς να βρη μια κοίτη.

Κι έπειτα πελώριες σκοτεινές σκιές, σαν από σώματα γιγάντων, κλείνουν από παντού τον ορίζοντα, κι ολοένα πλησιάζουν, τον φτάνουν, τον κυκλώνουν, κι η φλογερή άμμος χύνεται κάτω από το κουρασμένο του κορμί.

Είναι τώρα σ' ένα δάσος που το γεμίζει το θρόισμα των φύλλων. Η χλομή σελήνη κυλάει βιαστικά ανάμεσα από τα κλαριά κι αισθάνεται να τον κυριεύη το ρίγος της σιωπής, κι η ψυχή του τρέμει κάτω από το δέος του αγνώστου. Ένα συναίσθημα αγωνιώδους αναμονής, σα να πρόκειται να συμβή κάτι τρομερό κι αναπόφευκτο. Κι έπειτα η σελήνη στέκεται ακίνητη και ωχρή σαν πρόσωπο νεκρού, κι απλώνεται, σιγά- σιγά, και τα κλαριά χάνονται και μαζί με αυτά και το δάσος ολόκληρο.

Και, μέσα σε μian απέραντη φωτισμένη αίθουσα χορεύει η γυμνή Σαλώμη. Το μεστό κορμί της είναι σαν από φίλντισι, και τα οπάλινα στήθη της, που επάνω τους λες κι έχουν στάξει δυο ρανίδες από πορφυρό αίμα, τρέμουν στις ρυθμικές κινήσεις του χορού. Οι καμπύλες των μηρών σπαθίζουν τη βαρειάν από αλλόκοτα μύρα ατμόσφαιρα, και τα μάτια της, που στα βάθη τους τρέμουν τα σκοτεινά φτερά της νύχτας, μισοκλείνουν σα να παραδίνονται στο μεθυστικό φιλί του αγαπημένου. Κάποτε, σκύβει απάνω του και τότε νιώθει στα χείλη του τη φλογερή της ανάσα. Και τ' ανήσυχα δάχτυλά της αγγίζουν το πρόσωπό του, σ' ένα γοργό διαβατάριο άγγισμα, σα να ζητάνε τον έρωτα ...

Κι αυτός μένει εκεί ναρκωμένος, μέ τη σκέψη βαρειά και παραπαίουσα, και γύρω απ' αυτόν οι ώρες βαδίζουν τον αναπόφευκτο δρόμο τους.

Όλα είναι τώρα σκοτεινά, σαν άβυσσος, και τα ψυχρά δάχτυλα του ρίγους πλανιούνται πάνω στ' ακίνητο κορμί του ...

Η πόρτα άνοιξε σιγά κι ο καφετζής μπήκε με αθόρυβα βήματα.

Στην ψυχρή πνοή που πλημμύρισε τη μικρή κάμαρα, ο Νίκος μισάνοιξε τα βαρειά βλέφαρά του και κοίταξε γύρω του μ' ένα βλέμμα απλανές. Ο άλλος του χαμογέλασε προστατευτικά και μάζεψε από κάτω το λουλά που είχε πέσει από τα άτονα χέρια των δυο φίλων.

.....
Από τη νουβέλα «Κουρασμένος απ' τον έρωτα», Εκλεκτή Βιβλιοθήκη, 2η έκδ. 1975, σελ. 38 - 45.